

تۇرلۇق يۈزدى

تۈرك ادىۋانلىرىنىڭ ناسىر افشارى ئابلىم جەمىيەت

جىلد : 1 — 21

ھىزىران 1928
اۋنىدىنچى سەنە

سايى : 6 — 200

تعريفى ، موضوعى ، دىكر علم
وفنلرله اولان مناسبتى ، اسامى مسئلهلر-
محتويات وسيدتم ، آئو غرافىق حادىملرك
تقسيمى ، حادىملرى احصائى تصنيف
سيداتى ، مشاهد مه تود وسيدتملىرى ،
آئو غرافىده بولنامى لازم اولان اوصافى ،
آئو غرافيا تدقيقاننده تصادف ايدىلن
مشكلات ، نتيجهلرك اهميتى ، كتابيات .

[1. آئو غرافيا يونانجه [آئوس و غرافين]

كله لرندن مركب اولوب خلق و تحرير معناسى افاده
ايدهر . آئو غرافيا : « قوملرك تاريخ و قبل التاريخى
آثار عتيقه عاملرى دائره شمولنه داخل اولميان
حرثلرني تدقيق ايدن برعالمدر . » ديه تعريف اولنور .
آئو غرافيا بالخاصه ابتدائى قوملرى و ابتدائى حرثلرني
محافظه ايدن قومي كتلهلرى تدقيق ايدهر . بعض
عالملر ، بوجله دن باستيان ، روى ، قابندال وسائر
آئو غرافياي بوتون قوملرك حرثى و تكاملنى وبسيطدن
مركبه انتقال ايتك صورتيله انسانى تدقيق ايدن
وانسانله علاقه دار اولان بوتون علم وفنلرك بر مبدأى
ديه تعريف ايتك صددنده بولمىلردى . بوبله
بر علمك لزومنده شبيه يوقدر . فقط ذكر
ايتديكمز مسئلهلرله هر فنندن زباده اجتماعيات
اشتغال ايدهر . زمانزده علوم وفنون چوق تشعب
ايتمش ، هر علم وفن دار بر اختصاص داخلنده
انكشاف ايتك تحت مجبوريتنده قالمشدر . اختصاص
طلب ايدن مسئلهلر و موضوعلر چو غالمشدر . بوسيدن
دولايى آئو غرافيا كندى مساعيسى ذكر ايتديكمز
مادهلرله تخيص ايتك مجبوريتنده در . عكس حاله
آئو غرافيا تحصيلى مشكل اولان و آيرى آيرى اختصا
صلى طلب ايدن فن و علملرله ، مثلاً تاريخ ، علم احوال
روح ، احصائيات ، حقوق ، مقاييسلى علم لسان وسائر
ايله اشتغال ايتك مجبور اولوردى . بعض عالملر آئو غر-
افياي مستقل بر علم عدايمه دن اونى آئو پولوژى نك بر
دالى تاقى ايتك ايسته مشلدر . انكلازده تاييلور ،
آلمانىاده واريجك معقبارى ، روسياده پروفيسور
په ترى و قرز بوليتسكى لر ، فرانسده بروقا مكتب
علميه منسوب اولانلر و قتيله بوفكره طرفدار ايديلر .

او دورده كوره بوفكر صحيح بر فكر اولارق قبول
ايديله بيليردى . زير آئو غرافيان اول بر علم اولارق
تأسيس ايتمش اولان آئو پولوژى تاريخ طبيعى
نقطه نظر دن انسانى ، انسانك هويتى ، حياتى ،
اخلاقى ، عرف و عادتلرني ، بالخاصه طبيعته دها
يقين اولان ابتدائى قوملرى عين نقطه نظر لردن
تدقيق ايتك غايه حنى تعقيب ايدهردى . بوسيدن
دولايى بوعلم قبل التاريخى انسانى و اونك حرثى ده
تدقيق ايتك مجبوريتنده ايدى .

او دورده عين سبيلر تحت تاثيرنده آئو
پولوژى به دائر اثرلر تاليف ايدن مؤفلر بوجله دن
بر بشارد و مؤخر مؤفلر دن بعضيلرى ، مثلاً وايچ ،
توپينار ، تاييلور وسائر آئو پولوژى نك مبحث ايدن
وعرفلر قسمنده آئو غرافيا به دائر معلومات و بر مشلدر .
آئو پولوژى تماميله افكشاف ايتمه مش اولان او
دورده بو طرز تدقيق امكان داخلنده ايدى . فقط
موادك چو غالمسيله و هر فن و علم بچون اختصاصك
بر ضرورت حالى اكساب ايتميه بو طرز تدقيقلر
علمك و فنيكلرني غائب ايتملردر . بو جريان تحت
تاثيرنده آئو پولوژى تدقيقاتيله اشتغال ايدن آلمان
قوميات جمعيتى كندى نامى [آئو پولوژى ،
قبل التاريخى آثار عتيقه و قوميات جمعيتى] نه تبديل
ايتمش و بو طريقه مذكور علملرك اختصاص
دائرلرني تعيين ايلشدر .

آئو غرافياي مستقل بر علم تاقى ايدن لر دن
بعضيلرى آئو غرافيا تعبيرينى [آئو غرافيا بر اصطلاح
اولارق 1791 سنه سننده نورنبرغه نشر ايدىلن
آئو غرافيا آلمومنده قوللا نيامشدر] فنى بر اصطلاح
عدايمه مشلر و بوعلمى آئو پولوژى ناميله تسبيه ايتملردر .
بونلردن بعضيلرى يالكر اسم ده كيشدر مركله اكثفا
ايتملر ايسده ديكرلرى آئو پولوژى ايله آئو غرافيانك
آيرى آيرى ايكي علم اولدغه قائل اولوب هر بيرينك
دائرة اختصاصى تعيين ايلشدر . انكليز عالملر دن
كين : « آئو غرافيانك بر علم اولمقدن زياده بر نوع
ادبيات » اولدغه قائلدر . بوعاله كوره آئو غرافيا
قوملرك عرف و عادتى وسائر خصوصيتلرني فيزيالو-

بعضی تصویرلرک فی اولماسی ممکندر . بونی تفریق ایتک ، غیر فی تصویرلری و مشاهده لری چیقاروب آتقی متخصصلره عائد بر وظیفه در .

روس آتوغرافیا علملرندن شتبر نبرغک فکرینه کوره کیمیاک آیری آیری قانونلری احتوا ایتقی بو فک ایتکی یه انقسامی موجب اولمادی کی آتوغرافیا حادته لری ده موضوعلری اعتباریله آیری علملره تقسیم ایتک جائز دکلدرد . بو سیددن دولای عرقلرک تصنیفی موضوعنی آتروپولوژیدن تفریق ایدهدرک آیری بر فن احداث ایتک جائز اولمادی کی آتو-غرافیا ایلر بر صیره ده آتولوژی نامیله دیگر بر علم تاسیس نه لزوم یوقدر . آتولوژی آتوغرافیاک یالکز بردالیدن عبارتدر .

عینی عالمک فکرینه کوره روس آتوغرافیا سی آلمان آتوغرافیا سی . . . اصطلاحی وعمومی آتو-غرافیا [موللر] تعبیری ده طوعرو دکلدرد . یالکز روس ، آلمان ، وانکلز وتورک آتوغرافیا قری موجوددر .

II. آتوغرافیاک دیگر فن و علملره اولان مناسبتی : یوقاریده آتوغرافیاکی : « قوملرک تاریخ و قبل تاریخی آثار عتیقه علملری دائرة شموله داخل اولمان حرثلری تدقیق ایددن بر علمدر ، دیه تعریف ایتشدک . بو تعریف عینی زمانده آتوغرافیاک دیگر فن و علملره وبالخاصه بشری علملره اولان مناسبتی تعیین ایددر . انکشافندن اول آتروپولوژینک بردالی عدا ایدیلن آتوغرافیا بو علمدن بر جوق جهتلردن استفاده ایدر . مثلاً عرقلرک تصنیفی ، قوی کتله لری تفریق و عمومیتله انسانی تاریخ طبعی وبالخاصه بشری جوغرافیا نقطه نظرندن تنویر ایددن اقسامندن استفاده ایددر . صولک زماندرده آیری بر علم اوله رق آتروپولوژیدن آیرلش اولان قبل تاریخی آثار عتیقه علمنه اولان مناسبتنه کاجه آتوغرافیا بوعلمک قبل تاریخی دورلرک حرثه و تکاملنه دائر اولان اقسامندن علی حاله استفاده ایددر . تاریخ ایه ابتدائی حرثلری دولتر تشکیل ایددن ویازی به مالک اولان و طبیعتک ثروتلرندن استفاده ایددن ، خلاصه کلام مدنی بر قوم شکلی اکتساب ایددن قوملرک حرثیه مقایسه ایتک ایچون لازم اولان موادی ویرر ، بنی بشرک درجه تکاملی تدقیق ایچون ضروری اولان موادی احضار آیلر .

موضوعی پک واسع اولمادی آتوغرافیا

ثریق مناسبتلردن صرف نظر تصویر ایددر . حتی رده غلیو معظم انکلز آنسیقلوپه دیسنده مندرج آتوغر-افیا ماده سننه دائر یازمیش اولدینی مقاله سننده آتوغرافیا ایلر آتولوژی بی یکدیگرندن تفریق ایددوکن آتوغرافیاک انسان جمعیتلرینک طرز حیاتنک مفصل تصویرلری احتوا ایتدیکنی و آتولوژینک بوتفصیلی تصویرلری حقیقی بر صورتده تدوین ایددن بر علم و آتوغرافیاک آیری آیری قبیله لری تدقیقه مشغول . . . و آتولوژی نک مختلف حادته لری عمومی بر مبداء ربط ایددن بر علم اولدینی بیان ایدیور .

آمریکا علملری - بلکه سپه نسه ری تقلید آدر - آتوغرافیا ایلر آتولوژی بی برخی مطلق آتولوژی و دیگرینی تصویرلری آتولوژی و فرانسلر مطلق آتوغرافیا و تصویرلری آتوغرافیا دیه تفریق ایتشدرد . آلمانلر اصطلاحی مللشدیرمک مته دیله (Völkewesen) (senchaft) نامیله [پهستل ، راتسل ، شورنس و سائر] ، سوکرادن [Völkewissenschaft, Völkerkunde] ناملریله ذکر ایتشدرد . بومبیت فک اصل موضوعنی آکلامای ده مشکلاش دیر مشدر . لایزغ دارا ثمنونی آتوغرافیا مدرسی [وهیل] آتولوژینک موضوعی غیر مادی حرث و آتوغرافیاک موضوعی مادی حرث اولدینی بیان ایتشدرد .

بعض آلمان وانکلز علملرینک آتوغرافیاکی قوملرک عرقی مناسبتلری تدقیق ایددن بر علم [بویسه فیزیق آتروپولوژینک بر دالیدر] دیه تعریف ایلرلری مبهمتی دها زیاده تریید ایتشدرد . بعض اسکی اثرلرده آتوغرافیا حرثک تاریخی دیه تعریف اولمشدر .

بومبیتلر آتوغرافیاک تاریخیله علاقه داردر . آتو-غرافیاک معنای لغوی سنک قوملرک تصویرلری افاده ایلر مسی بو تصویرلرک یکدیگر یله علاقه دار اولمان و علمی اساسلره استناد ایتنه بن تصویرلر اولاجنی ظانی تولید ایتشدرد . حقیقه ده بوعلم یکی تشکیلی ایتدیکی زمان بو حال واقع اولمشدر . فقط تصویر کله سی آتوغرافیاک موادک فی اولماسنه منافی دکلدرد . هر فن بو ویاخود دیگر موادک تصویر یله اشتغال ایددر . تصویر مشاهده اولنمش حادته لری تعریف ایتک دیمکدر . هیچ بر فن بو قبیل تصویرلردن مستغنی اولماز . یالکز مشاهده اولنمش حادته لری فی بر صورتده تصویر ایدلش اولسی لازمدر . دیگر فنلرده اولدینی کی آتوغرافیا ده

فريق ، علم احوال روح ، احصائيات ، تاريخ ، مقايسه علم لسان و حقوق كى علم و فنلره و دينلر و سائر ايله علاقه دارد .

III. محتويات و سيستم : أنوگرافيانك اساسلى مسئله لرندن برى ده محتويات و سيستمدر . يوقارنده ذكر ايتديكمز كى برنجارد دورينك اكثر عالملى أنوگرافيانك آنروپولوژينك بردالى اولديغنه قانع ايديلر . اودورده بوجريان تحت تأثيرنده أنوگرافيايه دائر يازيلان اثرله مبحث ايدن و عرقلرك تضيقيله باشلار و أنوگرافيايه دائر اولان مسئلهلر و عرقلرك بشرى جوگرافيايى صيراسيله اثرلرك صوك فصللرنده درج اولنوردى . أنوگرافيا آيرى بر علم اولارق آنروپولوژيدن تفريق ايدله كدن صوكره أنوگرافيق مواد آيرى غرويلر حالنده تدوين ايدلمكه باشلامشدر . فقط بوغرويلرك اساسنى آنروپولوژيق عنصرلر مثلا بدنى ، جوگرافى و لسانى عنصرلر تشكيل ايدوردى . مثلاً فريدريخ مولهرا [عمومى أنوگرافيا نام اثرنده قوملى ساچلرينك شكللرينه و لسانى فارقيله نظرأ تصنيف ايتمشدر . يكرمنجى عنصرك بدايتلرندن اعتبارأ قوملى لسانى ساحله كوره و امكان دائره سنده بدنى خصوصيتلرينى لسانى خصوصيتلريله توحيديتمك صورتيله تصنيف طرزى ترجيح ايدلمكه باشلامشدر .

اقتصادى ماترياليزم طرفدارلى أنوگرافيق موادى حيات شكللرينه كوره تصنيف ايتمكه متايلدرلر . بو طرز تصنيفلرك هر برنده اساس قوملردر ، قوملرك تصنيفدر . بو طرز تصنيفلره صوك زمانلرده فى بر تصنيف نظريه باقلاماقدهدر . زيرا قوملرك تصنيفى أنوگرافيانك موضوعى خارجنده اولوب آنروپولوژينك و ياخود اونك بردالى اولان بشرى جوگرافيانك وظيفه سيدر . فى سيستملر خارجنده قوملى أنوگرافيق جهتلردن تصوير ايتك فلز و عاملر ايجون مواد احضارى نقطه نظرندن حائر اهميت ايسهده أنوگرافيا بر علم اولق اعتباريله بوندن عبارت دكلدر . أنوگرافيا ابتدائى حرثى تدقيق ايدن بر علمدر . بو علمك وظيفه سى أنوگرافيق حادثه لرك تكاملنى تدقيق ايتمكدور . بو تدقيق شموللى اولماسى ايجون حادثه لرك انكشاف و تكامل قانونلرينى كشف و بوتكاملنه كى شرائط و اسباب تحت تأثيرنده جريائى تعين ايتك ايجون أنوگرافيك حادثه لرى آيرى منطقه لره و تشكيلات بدنيه و لسانى زميره لره كوره تدقيق ايتك كافى دكلدر . بوتديقلرده ماده نك

شمولنه كوره تاريخى و جغرافى جهتلركده نظر اعتباره آلماسى لازمدر . انكشاف سلسله سنك قبل التاريخى دورلرده باشلامش اولماسى ممكندر . فقط بو انكشافى مختلف منطقه لرده و مختلف قوملرده آرامق لازمدر . مونوگرافيلردن و يا مختلف راويلرك روايتلر ندى استخراج ايديلن أنوگرافيق مواددن حادثه لرك انكشاف دوره لرني و شرائطنى تدقيق مقصديله استفاده اولدني زمان بوموادك برل حالنده تدقيق ايدلمه سى و ايشلمه سى و تدقيقلرك يالكن بر قومه و بر منطقه يه دائر اولان مواد تخصيص اولنمامه سى لازمدر .

بوندن آكلاشيلديغنه كوره أنوگرافيا تدقيقانك حقيقى ماده سى ديكر تعبيرله محتوياتى بر كل حالنده أنوگرافيق حادثه لره - بو حادثه لرى عائد اولدني شعبه لره كوره تصنيف ، انكشاف طرزى و تبيلرى ، حرثك انتشار ساحه سى ، ديكر تعبيرله جوگرافيايى ، حادثه لره تأثير ايدن سببلر [اقليم ، طبيعت ، مملكت ، عرق جمعيتلرك طرز تشكيللى و سائر] و نهايت حرثك بو ديكر دالرينك تكامل قانونلى در .

IV. مشاهده . تود و شرائطى : أنوگرافيانك موضوعى أنوگرافيق حادثه لردر . حادثه نك فى بر صورتده مشاهده اولماسى ايجون هر شيئدن اول هر بر آيرى حادثه نك تماميله و مكمل بر صورتده تثبيت ايدلمش اولماسى شرطدر . اكثر يتله أنوگرافيق حادثه لرك مشاهده سى تاريخ طبيعى ايله علاقه دار اولان حادثه لرك مشاهده سنه كوره ده ا زياده مشكلدر . بونك ايجون مشاهده لرده بولونان أنوگرافك كندى مساعيسنده اختصاص صاحبي و تماميله حاضرلقى اولماسى لازمدر . مشاهده حرث جهتلدن كندندن دون و طرز تفكر اعتباريله كندينه باشقه اولان قوى كتله لرك و قبيله لرك لسانلرينه واقف اولماسى برنجى شرطدر . عكس حالده اونلرك حياتك اهم و موجب استفاده اولان نقطه لرى ، مثلاً حالت روحيه لرى ، دينى نظرلرى و سائر نك مشاهده اولنمامه سنى و مشا هده لراثاسنده بر چوق خطالرك وقوعنى موجب اولور . حرث جهتلدن دون درجه ده اولان قوى كتله لرك و قبيله لرك لسانى بيله اونلرك حالت روحيه لرني ، حرثلرينى و قوى تشكيللرينى و ديكر قبيله لره و قوملره اولان مناسبتلرينى تدقيق ايتك ايجون ده يكانه بر واسطه در . ترجمانلر واسطه سيله تدقيق ايتك مجبوريتى حاصل اولدني تقديرده آله ايديلن معلوماتك جدى بر صورتده تدقيق و تنقيده تابع طوتولماسى الزمدر .

اموال و املاک ، حیوانات اهلیه ، آلات و ادوات ، اسلحه ، واسطه منافلات ، مکنلر ، البسه و تزینات اشیایی .

ب) اجتماعی تشکللر : نکاح و طلاق ، عائله ، جماعتلر ، اتحاد و تساندلر ، تشکلاتک طررلری ، حاکم عنصرلر ، مجادلر ، محاربهر ، اتفاقلر ، ابتدائی حقوق .
ت) غیر مادی حرث : لسان ، دین ، اخلاق ، صنایع نفیسه ، شعر و شریقلر ، یازی .

بو قسملرک هر بری قابل تقسیم اولیان جزه لر حاصل اولونجه یه قدار آیریلیر . بوقابل تقسیم اولیان جزه لر دن فنی تصنیفه باشلانیر ، بوقابل تقسیم اولیان جزه لر ائتوغرافیا ایچون آیری آیری برر منظره تشکیل ایدهلر و ائتوغرافیا علمی بومنظره لر ی طبیعات متخصصی طبیعت منظره لرینی آیری آیری تصور و تدقیق ایتدیکی کبی تدقیق ایلر .

تابلور ائتوغرافیا نك وظیفه سنی تصویر ایدهرکن دیبوره که : ائتوغرافیا آیری حادثه لر ی و اونلرک جوغرافی و تاریخی مناسبتلرینی و یکدیگرلری آراسنده کیمتایل مناسبتلری تدقیق ایدهر . ائتوغرافیا ایچون بریای ، براوق ، برقفا کیکي ، اونرله تعداد و حساب ایتک وسائر برر منظره و حادثه در . بوحادثه لرک جوغرافیا فیک تقسیماتی و برمنظره دن دیکرینه انتقال کیفی برر تدقیق ماده سیدر . بونلرک هر بری طبیعایجی نباتات و حیواناتک نوعلرینی جوغرافیا نقطه نظرلر دن تدقیق ایتدیکی کبی تدقیق ایدیلیر . بعضی نباتلر و حیوانلر یالکیز بعضی منظره لرده بیتدیکی کبی بعضی ادوات و اسباب و آلات و یاخود اسطوره و افسانه و عرف و عادتلر و بدیی اثرلرده یالکیز بعضی قوم و قبیللره مخصوصدر . بامکس یکدیگرینه بکزه یین بعضی نباتلر و حیوانلر بررندن اوزاق مملکتلرده یاشایان قوملر آراسنده ده بررینه بکزه یین حرث و مؤسسلر و تشکلاتیکورولمکده در .

ائتوغرافیا متخصصی ده مبحث الحیات متخصصی کبی ائتوغرافیا نك حادثه لرک عین و یاخود باشقه باشقه شرائط تحت تأثیرده جوغرافیا جهتندن اولان نوزعلرینی تدقیق ایدهر . بو حادثه لرک مقایسه سی نتیجه سنده خلقت اعتباریلر انسانلرک حالت روحیه لر ی و طرز تفکیرلری بردرلو و انسانک کندی فعالیتنده دائما بسطدن سرکه طوغرو یورومکده اولدیغی استخراج ایلر . اوق ، بیجاوق ، مکن ، بر نقش بر صنعت اثری ، عائله ، حیوانلر و آتیه طایفی

تدقیق و مشاهده ائسانسده هر بر آیری ماده و حادثه یه دائر اولان تفصیلاتدن ، ولو اهمیتسز اولسون ، صرف نظر ایتک جائز دکلدر ، هر بر ماده و حادثه بونون تفرعانیله مکمل و مفصل بر صورتده مشاهده ایدیلیدر . هر ماده نك آیری اقسامنک اسملری صحیح بر صورتده تثبیت اولمالیدر .

حرث جهتندن دون اولان انسانلرک روایتلرندن استفاده اولندیغی زمان اونلرک کندی سوزلرندن غیر مشمول اولدقلرینی و اکثرینه ماده ک اهمیتینی آکلاتمایه . هتدر اولمادقلرینی و یاخود خطالی بر صورتده آکلاتمه لر ی محتمل اولدیغی در پیش ایدهرک ماده ک اسملرینه دقت ایتک لازمدر . زرا بواسطه واسطه سیله ماده نك اهمیتینی ، حادثه نك انکشافی آکلاشیلا بیلیر . دینی مواد و دینی حادثه لر و صنایعه دائر اولان آیدهلر تدقیق اولندیغی زمان بواسطه فوق العاده بر اهمیت حائزدر . مراسم و آیینلره عائد اولوبده ماهیتی آکلاشیلما یان حادثه و ماده لر اسملری واسطه سیله تمامیلر آکلاشیله بیلیر . اولاجق و اهمیتسز عدد ایدیلن برکاغه پارچه سی ، بروئیقه ، خرافه و افسانه لر ، قصه و حکایه لر ، حیوان و آغاج رسملرینک پارچه لر ی ، البسه و سائر حادثه لرک و مقصد اصلینک ایضاحنه و آکلاشیلما سنه برر واسطه تشکیل ایدهلر . بر شیشک مختلف شکللرینک و اقسامنک بولماسی سایه سنده حادثه لرک تکاملی تثبیت اولنه بیلیر . بولمش اشیانک فوطوغرافلرینی چیقارتیق و فوطوغراف واسطه سیله صدالری و مجالری تثبیت ایتک و حکایه ایدهرک افاده لرینی صحیح بر صورتده قید ایتک ، ائتوغرافیا نك اصل موادی آله یکیرمک ائتوغرافیا نك وظیفه سیدر .

بوتریقله طویلانش معلومات و مواد ائتوغرافیا ایچون برروئیقه تشکیل ایدهلر . مشاهده لرک بالذات و بلاواسطه اجرا ایدله سی فوق العاده بر اهمیت حائزدر . بو طریقله طویلانش موادک و یاخود تصویرلرک و مشاهده لرک هر بری تنقید ، تصحیح اولندقدن سوکره ائتوغرافیا علمی و یاخود فیلسوف و اجتماعیاتجی حادثه لر ی و ماده لر ی نوعلره تفریق و مقایسه لی اصوللره کوره تدقیق ایتک صورتیه کندی اختصاصی دائره سنده بونلر دن استفاده ایدهر .

V. ائتوغرافیا نك حادثه لرک تصنیفی : ائتوغرافیا نك حادثه لر اولا بروجه آتی عمومی قسملره آیریلیرلر :
آ) مادی حرث : مأکولات ، مأکولاتی تدارک و استحصال طرز ی ، تملک و تصرف ایدیلن

وسائره آنتوگرافیک حادثه لر دن اولوب بونلرک جوغرافیا جهت دن اولان توزع لری انسانک کندی فعالیتده دایما بسطدن سرکبه طوغرو بورودیکنی کوستر

مبحث الحیات عالمی حیوانات و نباتاتک شیمدیکی نوع و شکل لری قبل تاریخی آثار عتیقه حفاریاتده آزادینی و یونخریاتی نتیجه سنده تکامل دوره لری تثبیت ایتدیکی کبی آنتوگرافیده ده امکان داخلنده کندی تدقیقاتی قبل تاریخی دور لرله قادر تعمیق ایدر حادثه لری تحلیل ایتک صورتیله حرثی قبل تاریخی دوره لر دن باشلا یهرق عصر مزک الک منکامل اولان حرثیله مقایسه ایلر و بو طریقه حرثک تکاملنی اثبات ایتکه اوغرا شیر . سیستم دائره سنده جریان ایدن بو تصنیف نتیجه سنده آنتوگراف ده مبحث الحیات عالمی کبی تکاملک عمومی قانون لری کشف ایلر . اجسام عضویه متخصصی آتا و بزمله مشغول اولدینی و کندی وظیفه سنی ایفا ایتمه دیکندن و اورغانیزم ایچون مفید اولمادیقندن زائل اولوبده یالکیز ایز و اثر بر اقیقش اولان عضولری تدقیق ایتدیکی کبی آنتوگراف عالمی ده زمان قدیمه حیاتی و مهم بر شی تلقی ایدیلوبده صوکرادن اهمیتنی غائب ایدن و بونسکه برابر کندی موجودیتی محافظه ایتکده اولان حادثه و عنصر لری تحلیل ایدر . حرثا دون درجه ده اولان انسان دوداغنی ده لهرک اولا حلقه کچیریور . او ، بونی حائر اهمیت برایش اوله رق یاییور ، بونی دینی بر وظیفه تلقی ایدیور ، بدنندن قان آقیتق صورتیله توتهمنه عهد ایتش اولور . بوکی حادثه لر مدنیته عدم انکشافنی کوسترمک نقطه نظر دن یک حزین بر منظره تشکیل ایدیور ایسه ده آنتوگرافیا ایچون فوق العاده بر اهیتی حائر در . بوکی حادثه لرله مدنی انسان لره ده حال حاضر ده ابتدائی قوم لره بولندینی دوره لری کچیرمش اوله ق لری اثبات و تکامل دوره لری تثبیت اولونیور .

آنتوگرافیا نك عالمی الک عادی و بسیط بر تکاملی اثبات ایدر کن طبیعت عالمه کوره ده ازیاده مشکلاته قارشلا شق مجبوریتنده در . اجتماعی حادثه لر مادی و غیر مادی حرثک مختلف دالریله علاقه دار اولدیقندن آنتوگرافیا دایما بر طاقم مجهول لری حل ایتک مجبوریتنده در . آنتوگرافیا نك بر دالی اولان مادی حرث - مثلا ارزاق و مأکولات تدقیق اولندینی زمان انسان آتی به نیلده یکنه تصادف ایدیلر . حتی یوزیتویست

فلسفه نك واضع لر دن اولان اوکوست قونت [1795-1857] بیله بونی ابتدائی حرثک بر نتیجه سی اولارق تلقی ایتک صد دنده بولمشدر . خالبوکه وحشیملرک انسان آتی یه لری آچلق نتیجه سنده اولمادیقی تبیین ایتشد . ابتدائی انسانلر افسان آتی دینی و سیاسی سبیلر تحت تأثیرنده به لرلر . قبل تاریخی زمانلرده یاشایان انسانلرک بدک لری ماده لرک بقیه لری حفر اولندینی زمان هیچ بر برده انسان کیکلرینه تصادف ایدله مشدر . دیک انسان آتی ییک ابتدائی حرث نتیجه سنده وقوعه کلن بر حادثه دکلد . بواک بسیط بر مسئله در .

مادر شاهی و پدر شاهی و یاخود دینلرک ابتدائی شکل لری - روحلره طابق و آتش پرستلک و سائره - کی حلی مشکل اولان موضوعلرک تدقیقنده ده ازیاده مشکلاته تصادف اولمقده در . آنتوگرافیک حادثه لرک تدقیق غایت مشکل اولدینی نظر اعتباره آلارق تایلور و سپه نسرلر آنتوگرافیا تدقیقاتی ایچون آیری بر احصائی مه تود وضع ایتشددر . بو مه تود آیری قبیله لره قومی کتله لره مخصوص جدوللر وجوده کتیرمک وهر قبیله و یاخود قومی کتله یه تخصیص ایدیلن جدولده اوقبله و یاخود قومی کتله نك اجتماعی هویت و خصوصیتی [یاشادینی محیط احوال طبیعی سی ، اقتصاد شکل لری ، قوللابیلان آلات و ادوات ، واسبابک تبیی ، عائلوی تشکلر ، دینلر ، سیاسی تشکیلاتلر و سائره] تثبیت اولنق صورتیله تحقیق ایتدیریلر . بو جدوللرده قبیله و یاخود قومی کتله لرک خصوصیت و هویت لری نه قادر تفرع و تشعب ایدر سه تدقیق ده اولسبتده صحیح اولور و مهم نتیجه لر انتاج ایدیلر . آنتوگرافیا عالمی بو جدوللر دن استفاده ایدرک قبیله و قومی کتله لری یکدیگر یله مقایسه ایلر . فقط یکرمنجی عصرک بدایتلرینه قادر بو مه توددن لزومی درجه سنده استفاده اولنمادشدر . حتی سپه نسر و زیبر کبی مهم مدونه لر وجوده کتیرهن عالم لریله یالکیز حرثا مختلف درجه ده کی قوملرک حیاتندن آلمش حادثه لری یکدیگر یله مقایسه ایتک صورتیله تدقیق ایتشددر . مشترک ملکیت مسئله سی تدقیق اولندینی زمان ابتدائی قوملرک حیاتندن آلمان حادثه لر استبداد نتیجه سنده بو طرز ملکیت معمول به اولان جمعیتلرک حیاتندن آلمان حادثه لرله مقایسه ایدلشددر .

VI. آنتوگرافیک حادثه لرده کوریلن تکامل : آنتوگرافیک حادثه لرک صحیح بر صورتده تدقیق اولناسی

اولدیندن ائتوغرافیک ائتوغرافیک بوتون دالرینه و ائتوغرافیا ایله مناسبتدار اولان علملره کسب و قوف ایتیش اولماسی لازمدیر. مثلا ائتوغرافیک مادی حرث قسمنده اختصاص صاحبی اولقله ائتوغرافیک تدقیقاتده بولنقی مفید برنجیه به ایصال ایدمه. زیرا مادی حرثی آکلامق ایچون غیر مادی حرث حقدده واسع معلومات صاحبی اولق لازمدیر. بونکله برابر ائتوغرافیا تدقیقاتی ایچون اولک بوتون دالرینی قاورامش اولقده کافی دکلدر. بلکه انانی دیگر علملرده کسب و قوف ایتک ضرورتی واردر.

ائتوغرافیا ایله علاقه دار اولان موضوعلره دائر اثرلر یازان و یاخود تدقیقاتده بولان مؤلفلر بوسیدن دولایی برچوق خطالره دوشمشلردر. ابتدائی حقوقه و تاریخه دائر اثرلر یازان حقوقشناسلرک و قوملرک احوال روحیه سنی تدقیق ایدنه فلسفه و آنتریولوژی علملرینک و ابتدائی صنعتلر حقدده تدقیقلرده بولان رسام و معمارلرک ارنکاب ایتیش اولدینی خطالری بوندن نشأت ایتشدیر. تدقیقلرینی یالکز مادی حرثه و یاخود صنایع نفیسه تاریخه حصر ایدنلر تربیتات و نقشلرک منشائی آنجق بدیی احتیاجلرده آرامشلر و بونک منشای معنوی حرث اولدینقی اهمال ایتمشلردر. عین زمانده عرفلر آراسنده کی روحانی فرقلری یالکز بدنی خصوصیتلرده و یاخود یالکز احوال طبیعیه تک تأثیرنده آرایالرده بوقیلدن اولان خطالردن قورتیلامه مشلردر. خلاصه کلام ائتوغرافیک حادثه لر و یاخود ائتوغرافیا ایله علاقه دار اولان موضوعلر تدقیق اولدینی زمان بو عجله علاقه دار اولان سائر علملرده کسب و قوف ایتیش اولق لازمدیر.

VIII. ائتوغرافیا تدقیقاتنده تصادف اولان مشکلات : ائتوغرافیا تدقیقاتنده تصادف ایدیلن مشکلاتک بر قسمی تاریخ طبیعی به خاص اولان مه تودلره کوره تدقیقاتده بولنلدینی زمان ائتوغرافیک بر طاقم مسئله لری تدقیق ایتکده اولدینی قومک کندی مالی و یاخود دیگرلرین استعاره ایتیش اولدینی ماده لری تحلیل ایتک صورتیه حل ایتک مجبوریتنده اوللستندن نشأت ایتکده در.

بوترز تدقیقلر ائاستنده بعض مسئله لرک [مثلا بعضی ابتدائی قوملرک مدنی قوملردن ، آوروپالیلردن استعاره ایتیش اولدقلری بعض آلات و ادوات ، عرف و عادتلر ، افسانه لر و سائر] حلی قولای ایه ده اکثر مسئله لر حل اولدینی زمان بر چوق مشکلات

ایچون ائتوغرافیا ده کی تکامل ایله اجسام عضویه ده کوریلن تکاملی یکدیگرلرین تقریق ایتک لازمدیر. معلوم اولدیی وجهله ائتوغرافیک حادثه لری تولید ایدنه عامللر آراسنده اورغانیزم قوتندن ماعدا روحانی و معنوی برطاقم عامللر واردر. انسانی دایما تبدله و تجدده سوق ایدنه افمولر و قدرت مؤثرلر موجوددر. برعضو اورغانیزم ایچون اولان فائده سنی غائب ایتدیی تقدیرده او عضو تمامیه زائل اولور و یاخود او عضوک یالکز ایزنی و اثری قالیر. ائتو-غرافیا ده ایسه حکمت و سبب وجودینی غائب ایدنه هر هانکی بر حادثه تک تمامیه یکی بر جبهه به طوغرو تکاملنی محافظه ایتمه سی ممکندر ، واقمدر. یالکز بو حادثه کندیکن شکل ظاهرینی غائب ایدنه. طاشدن اعمال ایدیلوبده سوکرادن یالکز بر آلت اوله رق قوللانیلان باله اسکیمی کی دینی بر واسطه و یاخود سحر بازاقی آتی اولاما ز. باله تک دیگر جبهه به طوغرو ناصل تکامل ایتیش اولدینی معلومدر. اجنه و شیطانلردن و فنار و حیلردن تحفظه مقصدیه مبنی بدنه و البسه به و اولرک دیوارلرینه ترسیم ایدیلن توتهم مکرراً ترسیم اولنق صورتیه بر اعتیاد حکمنی آلدقندن سوکره اسکی دینی شکلی غائب ایدنه بدیی بر اثر شکلی اکتساب ایلشدیر. یعنی دینی بر احتیاجی تطمین ایچون قوللانیلان بورسم کیت کیده حس بدیی یی تطمین ایچون قوللانیلمش ، ترسیمده بر صنعت شکلی اکتساب ایدنه تکامل ایتشدیر.

بوترز تکامل دینی مقصدلره کوره اجرا ایدیلن دیگر صنعتلری و اشیای ده احتوا ایدیور. بدایتده شامانلر طرفندن جذبه و وله وحیرت درجه سنه ایرشمک ایچون قوللانیلان توتون و مکیف اولان بر نوع منظار سوکرادن مادی حرث صیراسنه داخل اولمشلدر ، یعنی انسانلر بوماده لری جذبه و وله وحیرت درجه سنه واصل اولق ایچون دکل ، منطاری طعام و توتونده عادی بر مکیف اوله رق قوللانیلمشلردر. بدایتده ملائکه کی الهی بر حمایه و سیانت قدرتی حائر اولدقلرینه اعتقاد ایدیلنه رک قفسلرده محافظه اولان وحشی حیوانلر انسیت کسب ایتله لری نتیجه سننده حیوانات اهلیه صیراسنه داخل اولیورلر. بک قابا اولان دیگر ماده لرده بر شکلدن دیگر شکلره انتقال ایدنه رک کیتدیکجه بدیعیه شیورلر.

VII. اختصاص : ائتوغرافیا تک موضوعی بک مشکل و تدقیق ایتکده اولدینی حادثه لر بک مقلق

حرثلر آراسنده کی مناسبتلر ، مشابهلر پک اینجه تدقیق و تثبیت ایدلشد .
 آنتوگرافیا بوتدقیقلر نتیجه سنده انسانلرک فطره بر سویه ده وعین خلقتده اولدیغنی و انسانک روحی وعقلی قوه لر ی و یونلرک محرک لری عین قانونه تابع اولوب قوملر آراسنده مشاهدده ایدیلن فرقلرک وحشت و تمدنک سببی حرث و قوملرک حرثاً مختلف درجه لرده اولماسندن نشأت ایتدیکنی و بشری جمعیتلرک طرز تشکللرنده و تابع اولدقلری قاعدلرده مندیج اولدیغنی اثبات ایتلشد . قوملر آراسنده کوریلن بو عظیم فرق قومی وعرق خصوصیتلردن نشأت ایتده دیکنی ، بلکه ، قومی کتله لرک و قوملرک بر اثر تصادف اولارق قاتلانمده اولدقلری شرائط حیاتیهدن تولد ایتدیکنی استخراج ایتلشد . تکامله مانع اولان بوشرائط دفع وازاله اولندیکنی کی اوقوملر عین قانونلر تحت تأثیرنده تکامل قوتی اکتساب ایدده جکلردر .

بوتدجه لرعلوم اجتماعیه ایچون فوق العاده براهیتی حائز اولدنی کی انسانی نقطه نظرندن ده چوق قیمندارد .
X. کتایات : آنتوگرافیا ایله علاقه دار اولان اک مهم اثرلر بروحه آتیدر :

C Prichard ک Besarches into The Physical History of man اثرینک 4 نجی جلدی ، طبیی 1841-1851 ده ، بو اثر 19 نجی عصرک اورتالرنده مهم بر مأخذاک وظیفه سنی کورمشدر .
 Klemm ک Allgemein Culturgeschichte der Menschheit 1842-1843 ده ؛ ت. وایچک : Anthropologie d. Naturvölker جلد 4 ، 1859-1864 ده ؛ باسه «تایانک : Der Mensch in der Geschichte جلد 3 ، 1867 ده ؛ عینی مؤلفک : Rechtsverhältniss der Verschiedenen Völker نام اثری ، 1872 ده ؛ Ethnologische Eor- chungie جلد 2 ، 1827-1873 ده ؛ Der Völker Allgemeine Grundzüge 1881 ده ؛ Ethnologie Vorgeschichte der 1888 ده ؛ Ethnologie ؛ تایلورک : Researches into the Early Historical Mankind [بو اثرک روسیجه ترجمه سی 1871 ده طبع ایدلشد] ؛ Primitive Culture etc. [روسیجه ترجمه سی 1871 ده طبع ایدلشد] ؛ Anthropologie [روسیجه ترجمه سی 1881 ده] ؛ ائو بیوک : Prehistorie Times etc

ومبیلرله قارشیلانمق و بر صیرا تشریح وتحلیللرده ومقایسه لرده بولمق مجبوریتی واردرکه بوتدقیقلر بعضاً پک مهم مسئله لرک حلنی موجب اولورلر . مثلاً اتسهل آفریقایای لرنی تدقیق ایتدیکی زمان بویایلرله قاسسه ی و مه لانه زیا وبالحاصه یکی زه لانداده قولانیلان یای لر آراسنده پک یقین مشابهلر بولشد . عینی زمانده بویای لر ابتدائی بر تپیده اولوب حال حاضرده کره ارضک دیگر طرفلرنده قولانیلاممده در . دیمک ، بو استعاره و تبادل کره ارضک مهم بر قسمنده یاشایان قوملرک عرقی مناسبتلری ایله علاقه داردر . 20 نجی عصرک نهایتلرنده بعضی عالملر [یه قوبسه ن ، شورس وسائره] آمریقانک شمال غربی قسمنده یاشایان بریلرک بولانه زیا لیلرک حرثلری آراسنده کوزه چارپاجق درجه ده اولان مشابهلردن استدلال ایدده رک بوقوملرک منشأی بر اولدیغنی ویاخورد بونلر آراسنده استعاره و تبادلک وقوعنی تثبیت ایتک ایسته مشلردر .

بوقیلدن اولان مسئله لرک حلنی چوق مشکلد . بو کبی مسئله لر حل اولندیکی زمان آنتوگرافیک چوق دقتی اولماسی لازمدر . تدقیق مه تودلرینک مشکلاکی بعضاً خطا ارتکابنی موجب اولدیکی کبی مسئله نک حلنی ایچون لازم اولان موادک کفایه سیلکی ده یکیدن مواد طولیامنی ضروری قیلیمده در .

IX. نتیجه لر : ذکر ایتدیکمز بو مشکلاته ویکی شکل ایتش بر علم اولماسنه رغماً آنتوگرافیا چوق انکشاف ایتلشد . پک چوق آنتوگرافیک مواد طولیانه رق تصنیف و تنظیم وحرثک بوتون دالرنده کوریلن تکامل دوره لری ، سبیلری وحرثلری تثبیت اولمشدر . قبل تاریخی دورلردن باشلا یه رق بی بشرک بو کونه قادار اولان تکامل سلسله لرینی کوسترمکه موفق اولمشدر . طاشیدن بایلمش بالظه لردن ، مسکنلرک یکیردکلری دوره لر قولبه جکلردن ، دینلرک ابتدائی شکللرندن وابتدائی طرز اداره لردن باشلا یه رق بو کونک معظم ما کتله لرینه ، معاصر معماراق قاعدلرینه کورده معظم سائله ، الهی دینلره و معاصر دولت اداره لرینه قادار اولان تکامل سلسله لری و دورلری کوسترلشد . بوندن ماعدا تاریخک مظلم جهتلری تنویر جمعیتک عمومی پیسیقولوژیسی و اخلاقک عمومی منشألری کشف اولمش ، بشرک مشترک غایه لری ، کره ارضک یکدیگرندن اوزاق اولان قطعه لرنده و اقسامنده حکمفرما اولان حرث تپیلری ، حرثک تبدالی ، مختلف

Recht und Sitte Auf den Gilderband و
Verschiedenen Verthschafftlichen Kultursturfen
Der Anfänge der Kunst ك Grosse 1896 ده
[روسجه ترجمه-سى 1894 ده] ؛ و راتسه لك :
Abhd. Sache Ges. d. Wiss zu Eeipzig
و Afrikanischen bogen etc. م. اى . قولشهرك :
مقايسه لى آئوغرافيا و حرث 1887 ده ؛ آوجينك :
باى و اوق نام اثرى .

تارىخى ، آئوغرافيا نقطه نظرندن ايشله مك
حقنده تجربوى مساعى غملواتك اثرلرده ، [روسجه
ترجمه سى] دنياك اقسامى و قوملر حقنده وايچ ،
سپه نسر ، دوللر ، به شهل ، و سائرلر ك اثرلرند ،
روسجه اثرلردن آئوغرافيا تصويرلرى و آئوغرافيا
اطلاسى نام اثرلرده و بهرغاوز ، شافاريق ، فوقس ،
چيرنيكين ، وايچ ، غه رلاندرلر تاليفلرند ك كتابياتى
مندرجدر .

آئوغرافيك مواد و معلوت طويلامه پروغرامى
باسمقيامك : Begriffe der Ethnologie و روس
طبيعت محبلرى جوغرافيا جميتمك : « شامانيقه دائر
مواد طويلامه پروغرامى » و پاتانينك : « موزلرله دائر
مواد » و آسريفاموزلرلرند باحث اولان The Museum
مجموعه لرند و آئوغرافياك بوتون داللرينه دائر
يك قيمتدار معلومات ، مختلف ماتلرك عالم و موزم جيلك
جميتملرينك ، فنون آفاده ميلرينك مجموعه و سائر
رسائل موقوتله لرند مندرجدر .

روس عالملى طرفندن يازيلان اثرلر ك كتابياتى
درج ايتك تفصيلى موجب اولاجفتدن بييتك « روس
آئوغرافياسى » نام اثرى كوسترمكله اكتفايدسيورز .
اوراده روسجه يازيلان اثرلر ك كتابياتى درج ايتكدر .

[روسجه ترجمه سى 1865 ده] ؛ Theogin of
Civilisation etc. [روسجه ترجمه سى 1870 ده] ؛
به شهل لك : Völkerkunde [روسجه ترجمه سى سنك
اوجونجى طبي 1875 ده] ؛ سپه نسر ك : اجتماعيات
اساساتى [1876 ده] و تصويرى اجتماعيات
[جلد 8] ؛ Gerland ك Anthropologie 1875 ده ؛
موللر ك Allgemeine Ethnographie 1873 ده ؛
راتسه لك : Völkerkunde 1885 ده ، [روسجه
ترجمه سى 1897 ده] ؛ ليبيه رت ك : Kulturgeschichte der Menschheit etc.
[روسجه ترجمه سى
1894 ده] ؛ غه لوالدك : Kulturgeschichte
Ihrer nat Entwicklung [روسجه ترجمه سى
1890 ده] ؛ پروفسور په ترينك : آنتروپولوژى
نام اثرى پترسبورغده 1890 ده ؛ شورنك :
Urgeschichte der Kultur 1900 ده ؛ ز. خارو .
زينك آئوغرافيا ، درت جزؤ ، 1903-1901 ده ؛
آئوغرافياك تاريخنه دائر : A. Bastian ك ؛
Achellis ؛ Vorgeschichte d. Ethnologie
Moderne Völkerkunde deren Entwicklung
und Aufgaben [روسجه ترجمه سى 1896 ده] ؛
Weule ك : Völkerkunde etc im XX japhri-
undert 1902 ده ، مطبوعدر . آئوغرافياك اقسامندن
اولان مقايسه اديان ، فولكلور ، شامانيق ، توتهميزم ،
عائله ، قرابت و سائرله حقده يازلمش اثرلر ك
كتابياتى ذكر ايتك يك زياده تطويلى موجب
اولاجنى نظر اعتباره آلتاوق بوباده يازيلاجق ديكر
مقاله لرله ترك ايدلشدر .

اصولياتنه دائر يازيلان اثرلر مياننده كهممارى
آندره نك : Ethnographische Parallelen etc.

